

QAC. 278. 14.

Zf
3415

DE
VITA ET MERITIS
VIRI ILLVSTRIS ATQVE CELEBERRIMI
IOHANNIS THEOPHILI
WALZII,

CONSILIARII ATQVE MATHEMATICI REGIE
SOC. REG. SCIENT. BEROLINENSIS SODALIS

DISSERIT
ET AD BENEVOLE AVDIENDAS ORATIONES
FILIORVM EIVS
EORVMQVE COMMILITONVM

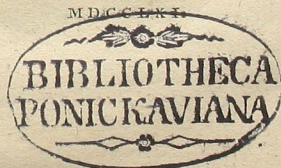
DECENTER INVITAT

CHRISTIANVS GOTTLOB KAENDLERVS,

A. M. SCHOLAE RECTOR, ATQVE SOCIET. SCIENT.
MOGVNTINAE, LATINAEQVE IENENSIS
MEMBRVM HONORARIVM.

LIPSIÆ

EX OFFICINA BREITKOPFIA

IN
VITA ET MERITO
HONORABILIS THEOPHILI

WALY

DE

DE

DE

DE
VITA ET MERITIS
VIRI ILLUSTRIS ATQVE CELEBERRIMI
IOH. THEOPHILI WALZII,
CONSILIARII ATQVE MATHEMATICI REGII
SOC. REG. SCIENT. BEROLINENSIS
SODALIS.

§. 1.

Quamuis etiam humili loco prognatis non raro, vti Corinthum, ita etiam Parnassum adire contingat, nihilominus tamen non in vltima felicitatis parte ponendum esse iudicamus, si alumni illustres habent domi imagines, in quas intuendo quotidie excitentur maiorum suorum aequis, si fieri licet, passibus, premere vestigia.

§. 2.

Duobus meis, quas Vobis iamiam sisto, auditoribus, haec contigit felicitas, et cum, quantum meminimus, nemo adhuc illustris eorum parentis vitam descripserit, haud alienum a praesenti iudicamus instituto, si memoriam tanti viri, hac occasione, ab obliuione vindicare instituimus, praesertim cum eiusdem Vidua, Genero atque liberis familiariter vti, per quatuor nobis licuerit annos.

§. 3.

Natus erat Noster in ea Germaniae prouincia, quae vna omnium maxime, ob in formandis bonae frugis adolescentibus adhibitas curas atque impensas maxime floret, intelligimus regionem Wurtembergicam.

IV

bergicam. In lucem editus fuit M. Octobr. anni MDCCXIII. Patre-
 usus est Reu. Georgio Walzio, Ecclesiae Hohenstauffensis antistite.
 Hic, prout ipse amabat litteras, praecipue in oriente usitatas, omni-
 bus doctrinis, quibus puerilis aetas impertiri debet, filium erudiuit,
 eadem plane ratione, vti Nepos de Attici iudicat parente. Talibus
 exemplis edoctis nobis non apparet, quare multi admodum patres,
 litteris alias probe exculi, profiteri non erubescant, sibi, in erudi-
 endis filiis suis, operam insumere, plane esse impossibile, cum no-
 stra aetate Baratierus, suo exemplo, longe alia demonstrauerit.
 Annos natus XI. ad scholam Bebenhaufenem fuit ablegatus, ubi
 tantos in omnis generis litteris fecit progressus, vt commilitonum
 Suorum excitauerit inuidiam, qui, palmam eum tantum non sem-
 per reliquis praeripere, clariusque inter aequales exsplendescere,
 aegre ferentes, strictis eum aggressi sunt gladiis, quod periculum
 tamen euasit, licet non sine vulnere. Anno aetatis XIV. Schola
 Bebenhaufenem eum non capiebat, quare, non suo arbitrio, id quod
 apud nos fieri solenne est, sed iudicio antistitum, ad Academiam
 Tubingensem fuit ablegatus, ubi, triennio exacto, qui erat annus
 aetatis XVII. declaratus est Magister, quem vocant, legens, dignus
 adeo iudicatus, qui alios instrueret commilitones. Studio Theo-
 logico destinatus, saepius a parente domum vocabatur, vt in sug-
 gestu plebem, in religionis nostrae erudiret elementis. Sed nesci-
 mus, quibus permotus rationibus, ab hoc plane discesserit opere, quam
 mutati consilii rationem minus displicere Deo ter optimo, quicquid
 alii iudicent, sumus persuasi, si idoneis nimirum consilium nitatur
 rationibus.

§. 4.

Qua occasione non possumus nobis temperare, quia rem fide
 fere maiorem, quam in hac palaestra suscepit, lectoribus exponamus
 fufius. Tradit nimirum Vir Clarissimus M. GEORG. LIZELIUS,
 in Historia Poetarum Graccorum Germaniae p. 330. eum duce prae-
 ceptore suo, M. Dau. Frid. Megerlino sermonem *πολύγλωττον* con-
 scriptum habuisse publice in Auditorio Academico die XXIII. M. Dec.
 A. MDCCXXVII. En uerba Lizelii:

„Praemisso carminis latini, aduentum Christi in carnem celebra-
 „tis prooemio, in prosa Hebraice desiderium gentium ex Hagg. II.
 expofuit.

„expofuit. Hoc defiderium adimpletum effe, hiftoria Saluatoris,
 „Grajo, eoque foluto fermone expofita, docuit, Chaldaice vero re-
 „gnum Mefliae aeternum ex Daniele ftitit. Samaritana deinceps
 „lingua Iefum verum שִׁלְהָ effe oftendit. Arabice vero, quod folus
 „Iefus fit Dei Legatus, aduerfus, LXI. Suram Corani, demonftrauit.
 „Ore Rabbinico Iefu noftro conuenire attributa ex Sanhedrin com-
 „monftrauit. Aethiopice impleta effe Pfaltis de Meflia vaticinia,
 „ex Pfalterio Aethiopum probauit. Syriace venerationem Immanueli
 „noftro, Angelis omnibus superiori, debitam, commendauit. Poftea
 „carmine Ebraico ex Ief. IX. Seruatoris enucleauit nomina. Dein-
 „ceps Graecis verfibus oracula imitatus Sibyllina, ea ex fcriptura con-
 „firmavit. Carmine tandem vernaculo Aetui colophonem impo-
 „fuit. Alia quidem, nominatim Germanica in profa, Graeco-Bar-
 „bara, Gallicaque interperferat, fi tempus permiffiffet, recitanda.

„Diu haefitauit, an iuuenis WALZIVS unicus ac verus auctor
 „fit horum carminum. Litteras ea propter ad Megerlinum, Walzia-
 „norum ftudiorum moderatorem, dedi, qui promiffiffime respondit:
 „Facile in honorem Walzii queo profiteri, illum omnes me
 „difponente, Orationes et quibusdam praelucente, librosque necelfa-
 „rios commodante, compofuiffe, me fupremam tamen linam tandem
 „fuperaddente. Haec Lizelius.

§. 5.

Rebus his ex fententia geflis, paulo poft Walzium noftrom in-
 fignis auditorum circum numerus fluebat, non folum vero ex plebe
 iuuenum, verum etiam illuftris Princeps Narizky ex Ruffia oriundus
 eum ftudiorum moderatorem et in itineribus comitem fibi eligebat.
 Mentor igitur nofter, non tamen aetate grauis, qualem Fenelon fiftit,
 fed imberbis, cum Telemacho fuo, cui in via fub nomine Pifky la-
 tere placebat, Wittebergam petebat, vt ab Haafio in Mathematicis
 inftruerentur, id quod etiam Lipfiae, duce Haufenio, factum eft,
 ubique egregio cum fuffeffu.

§. 6.

Militaris vero Architectura, vt utrique redderetur perfpectior,
 Dresda erat adeunda, ubi, praetore Landsbergio et tribuno Krubfacio
 facem praeferentibus, mirificos fecere in hac, fummorum virorum
 perfonis

personis digna, scientia progressus. Cum etiam Princeps Russicus A. 1739. patriam repeteret, Noster tamen Dresdae substitit, virosque illustri loco natos et militaribus fungentes ministeriis, vel iisdem prope diem admouendos in rebus instruxit militaribus.

§. 7.

Virum igitur tantis dotibus, tantis meritis florentem, a se dimittere religioni sibi ducebat Potentissimus noster Augustus, quare ei Confiliarii et Mathematici Regii officia demandabat. Quo facto exteri (ex quibus Neutronium, Muschenbrock, Maupertuis, Eulerum nominasse sufficiat) litterarum commercium cum eo instituebant. An. 1747. a Regia Scientiarum Academia, quae Berolini floret, inter membra, multis elogiis cumulatus, cooptabatur, id quod factum etiam est a Collectoribus Act. Erudit. Latin. qui strenuum eum suorum inuenerunt laborum socium. Fastos etiam Lipsienses, quod ad Astronomica spectat, per plures elaborauit annos.

§. 8.

Non vero dissimulare possumus, vnam nos maxime causam praecipue in Viri beati rapere admirationem. Notum est nobis, plurimis ex Historia Litteraria petitis exemplis, illos viros, qui memoria valent multasque sibi linguas reddunt familiares, plerumque iudicii proderet defectum, ab ingenio etiam parum valere. Noster vero *πολύλωττος* insignis simul erat Poeta, et egregius Mathematicus, et eadem hora cum doctore Iudaeorum de argumento Talmudico differere, cum Mathematico vero de calculo quodam difficillimo verba facere, interiecto autem exiguo tempore cum Poetis ludere maxime ipsi erat solenne. Audite aliud portentum, idque arrectis, quod vocant, auribus, Philosophi alii plerumque contrahunt frontem, suosque aegre ferunt turbari circulos, Noster vero etiam magna fuit in Musicis gloria, nam citharizare et cantare ad chordarum sonum doctus, excitabat mentem grauioribus defatigatum laboribus.

§. 9.

Omitto splendidissima, quae ipsi Berolini, aliisque in Urbibus, sponte offerebantur, munera, in hoc commemorare loco. Sed proh dolor! non omnia omnibus Diu dederunt, inquit Imperator Punicus apud

apud Liuium. Historia litteraria nobis quam plurima sistit exempla viros in litteris diurna nocturnaue versantes opera raro commoda uti valetudine, minimeque Nestoris attingere aetatem, quae felicitas vero iis contingit, qui leui manu saltem tractant litteras, genio suo simul haud raro indulgentes, qui igitur ob otia, quae sibi concedunt satis frequenter, optima vtuntur valetudine ferique ideo ad plures euocantur.

§. 10.

Die enim XVII. M. Iul. A. MDCCXLVII. Febr. Noster correptus diem obiit supremum, anno aetatis suae XXXIV. Vti vero Imperatorem oportet flantem mori, ita etiam WALZIVS, etsi indies accrescere sentiebat dolores, tamen Illustr. Comites KEYSERLINGIVM et WAZDORFFIVM aliosque Collegii sui domestici iuuenes, lecto affixus, instituire pergebat, donec mors ultimam eius ordinaret lineam.

§. 11.

Quantus vero propterea luctus excitatus fuerit in Eius Familia Vos ipsi colligere potestis. Lectores Beneuoli, cum, illa Dresda, relicta, ubi, quicquid suppellectilis litterariae atque domesticae relictum erat, fatali illo periit incendio, Sangerhusam concessit. Nostis Viduam eius, foeminam nobilissimam, SVSANNAM CHRISTIANAM ex Seiziorum familia, nostis Filias omnibus, quibus muliebris sexus gaudet dotibus, instructissimas, quarum prior, CHRISTIANA SVSANNA, KRVSACIO, nupsit, posterior vero coelibem adhuc degit vitam. Nostis vero etiam Generum tanti Viri, KRVSACIVM meum, Architectum Regium iamiam Varsoviae versantem, quem Deus seruet, qui laude vero minime mea indiget. Cum Mars Dresdae Architectis otia fecerat, iter ad Principem Saxoniae Inferioris faciens, Sangerhusam delatus, mihi innotuit in Museo amici multis annis multis experimentisque probati. KRVSACIVS mihi mirifice placebat, nam, cum summa in arte sua peritia, parem iungit humanitatem, neque ego ipsi displicebam, cum rationem, qua in erudienda iuuentute, tot per annos, vsus fui, et adhuc utor, plenius intelligeret. Extemplo constituit et Socrum, et Vxorem, eiusque forem atque fratres Dresda Sangerhusam euocare, nullam aliam ab rationem, quam ut hi mea potissimum uterentur institutione.

§. 12.

Z/ 3415 OK
X 3294876

VIII

§. 12.

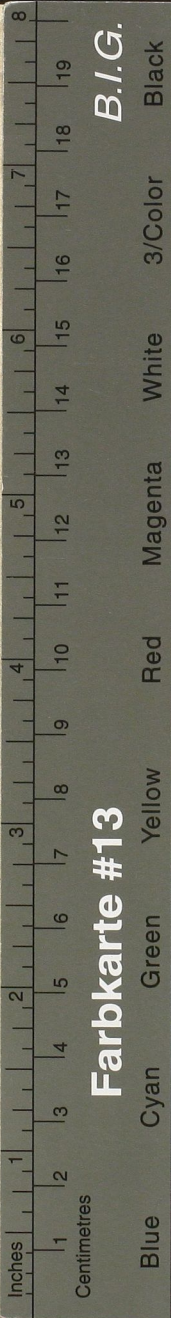
Cum hoc per quatuor factum esset annos, visum nunc est Illustrissimo BRVHLIO, Purpuratorum Regiorum Principi, atqui Perillustri GLOBIGIO, cuius Pater Patriae fidei Ecclesias atque Scholas nostras commisit, Musis Lipsiensibus eorum commendare expolienda studia. Nefas esset eos sine bonis dimittere auspiciis atque omnibus, indicimus igitur in Schola nostra diem festum Mineruae sacrum, in quo, in auditorio nostro maiori inter concertus Musicos, verba facient

- I. IOH. THEOPH. WALZIVS Dresd. *de iniusta querela, quod desint Maecenates*, latino sermone disseret.
 - II. HENR. CAR. GOTTLIEB WALZIVS Dresd. *veram ad honorem perveniendi viam*, verbis gallicis, ostendet.
 - III. IEREMIAS CHRISTIANVS ROLLIVS Gehoven Thur. *de officio liberorum, quod Graeci ἀντιπελαγεῖν vocant*, sermone patrio praecipiet.
 - IV. CAR. CHRISTOPH. FRID. KNOBLAVCH. Wickeroda Thur. Oratione graeca *Deum tanquam praesidium et dulcis decus viduarum et orphanorum* celebrabit.
 - V. CHRISTIAN. FRID. KIRST, Werningshausen Gothanus, carmine germanico, vt in Candidatis Horatii illud: *Fortes creantur fortibus et bonis* impleatur, exoptabit.
 - VI. CHRISTIAN. GOTTFRIED FRITSCHÉ, Ludersdorf. Thur. Ode germanica *Martem hac tempestate Musis amicum* probabit.
- Vt vero huic Panegyri iustus accedat splendor, Vos Viri natalibus, doctrinis, meritis florentes rogatos cupio, velitis ad diem ELISABETHAE, qui nomen dedit invictissimae Russorum Augustae, et in factis nostris ideo albo notatur calculo, frequentes in Auditorio nostro comparere. Scrib. Sangerhufae Dom. XXVI. post festum diem Triados A. MDCCLXI.

M

Z +
3415

B.I.G.

Farbkarte #13

DE
ET MERITIS
RIS ATQVE CELEBERRIMI
S THEOPHILI
VALZII,

QVE MATHEMATICI REGII
NT. BEROLINENSIS SODALIS
DISSERIT
E AVDIENDAS ORATIONES
LIORVM EIVS
VE COMMILITONVM
CENTER INVITAT

GOTTLOB KAENDLERVS,

ECTOR, ATQVE SOCIET. SCIENT.
E, LATINAEQVE IENENSIS
BRVM HONORARIVM.

LIP S I A E
CINA BREITKOPFIA

